

Дисципліна

«Захист професійної діяльності в галузі»

Частина 1

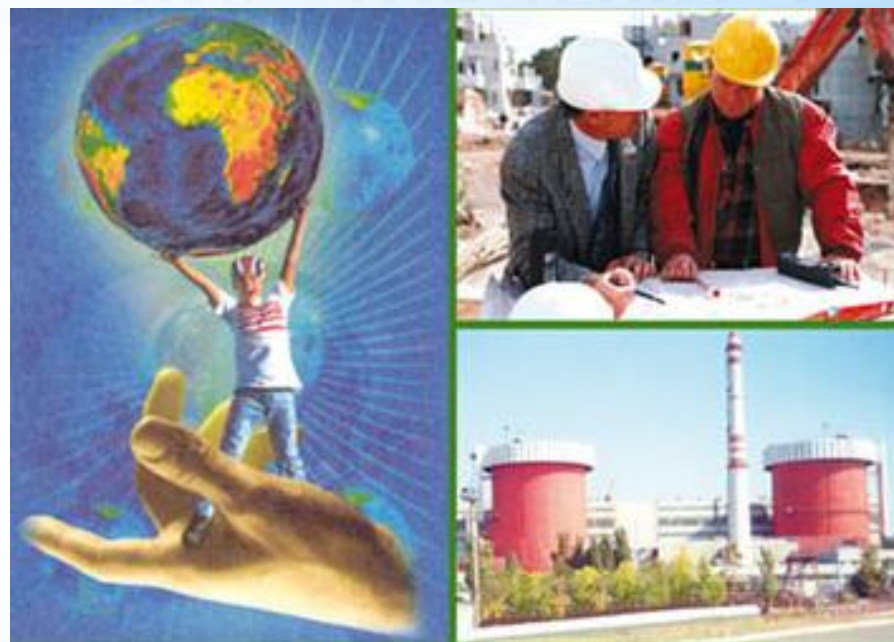
«Охорона праці в галузі»

Лектор:

к.т.н., доцент кафедри
«Безпеки життєдіяльності та
фізичного виховання» ДУТ

Гунченко
Оксана
Миколаївна

Викладацька:
ауд. 106 (гурт.)

Охорона праці в галузі. Тема 4

Тема: Соціальне страхування та трудове законодавство в Україні.

План лекційного заняття

1. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
2. Закон України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
3. Фонд соціального страхування України.
4. Відшкодування при тимчасовій втраті працездатності.
5. Відшкодування шкоди потерпілому при НВ на виробництві.

1. Закон України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом (далі - роботодавець), громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

1. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Законодавство про соціальне страхування складається із Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Кодексу законів про працю України, **Закону України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування**, інших законодавчих актів та прийнятих відповідно до них інших нормативно-правових актів.

Завданням законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування є встановлення гарантій щодо захисту прав та інтересів громадян, які мають право на пенсію, а також на інші види соціального захисту, що включають право на забезпечення їх у разі хвороби, постійної або тимчасової втрати працездатності, безробіття з незалежних від них обставин, необхідності догляду за дитиною з інвалідністю, хворим членом сім'ї, смерті громадянина та членів його сім'ї тощо.

Розробник:
к.т.н., доц. Гунченко О.М.

1. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Види загальнообов'язкового державного соціального страхування

Залежно від страхового випадку є такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- ❖ пенсійне страхування;
- ❖ страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- ❖ медичне страхування;
- ❖ страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- ❖ страхування на випадок безробіття;

інші види страхування, передбачені законами України.

1. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- ✓ законодавче визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- ✓ обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством про працю, та осіб, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), громадян - суб'єктів підприємницької діяльності;
- ✓ надання права отримання виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням особам, зайнятим підприємницькою, творчою діяльністю тощо;

1. Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

- ✓ **обов'язковість фінансування страховими фондами витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг, у обсягах, передбачених законами про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;**
- ✓ **солідарність та субсидування;**
- ✓ **державні гарантії реалізації застрахованими громадянами своїх прав;**
- ✓ **забезпечення рівня життя, не нижчого за прожитковий мінімум, встановлений законом, шляхом надання пенсій, інших видів соціальних виплат та допомоги, які є основним джерелом існування;**
- ✓ **цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування.**

2. Закон України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Закон України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування прийнятий у 1999 році, неодноразово переглядався та оновлювався, остання редакція від 11.10.2018 року.

Цим законом врегульовані

порядок здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування,

питання функціонування Фонду соціального страхування України,

питання надання соціальних гарантій застрахованим особам.

Об'єкт соціального страхування - **страховий ризик** та **страховий випадок**, із настанням яких у застрахованих осіб (членів їх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону залежно від видів соціального страхування.

2.1. Фонд соціального страхування.

Фонд соціального страхування України є органом, який здійснює

керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим статутом.

Управління Фондом здійснюється на паритетній основі державою, представниками застрахованих осіб і роботодавців.

Безпосереднє управління Фондом здійснюють його правління та виконавча дирекція.

2.1. Фонд соціального страхування.

Правління Фонду соціального страхування України

1. До складу правління Фонду входять по сім представників держави, застрахованих осіб та роботодавців, які виконують свої обов'язки на громадських засадах.

Представники держави призначаються Кабінетом Міністрів України, представники застрахованих осіб обираються (делегуються) репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями профспілок, а представники роботодавців - репрезентативними на національному рівні всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців.

Порядок обрання (делегування) таких представників визначається сторонами соціального діалогу самостійно.

2. Строк повноважень членів правління Фонду становить шість років і закінчується в день першого засідання нового складу правління.

2.1. Фонд соціального страхування.

Формування та використання коштів Фонду соціального страхування України

1. Джерелами формування коштів Фонду є:

- 1) страхові внески страхувальників та застрахованих осіб;
- 2) суми фінансових санкцій, застосованих відповідно до цього Закону, інших законів до підприємств, установ, організацій та фізичних осіб-підприємців за порушення встановленого порядку сплати страхових внесків та використання коштів Фонду, штрафів за недотримання законодавства про соціальне страхування, а також суми адміністративних штрафів, накладених відповідно до закону на посадових осіб та громадян за такі порушення;
- 3) суми не прийнятих до зарахування витрат страхувальника за соціальним страхуванням;
- 4) доходи від розміщення тимчасово вільних коштів, у тому числі резерву коштів Фонду;
- 5) капіталізовані платежі, що надійшли у випадках ліквідації страхувальників у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;
- 6) доходи від реалізації майна, придбаного за рахунок коштів Фонду;
- 7) добровільні внески та інші надходження відповідно до закону.

2.2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Особи, які підлягають страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності підлягають особи, які працюють на умовах **трудоного договору (контракту), цивільно-правового договору**, на інших підставах, передбачених законом, на підприємствах, в установах, організаціях **незалежно від форми власності та господарювання**, у тому числі в іноземних дипломатичних та консульських установах, інших представництвах нерезидентів або **у фізичних осіб**, а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах, **фізичні особи-підприємці**, особи, які провадять **незалежну професійну діяльність**, **члени фермерського господарства**, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності на інших підставах.

2.2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

За страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності надаються такі види матеріального забезпечення та соціальних послуг:

- 1) допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною);
- 2) допомога по вагітності та пологах;
- 3) допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);
- 4) оплата лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм.

2.2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності

Допомога по тимчасовій непрацездатності не надається:

- 1) у разі одержання застрахованою особою травм або її захворювання **при вчиненні нею злочину**;
- 2) у разі **навмисного заподіяння шкоди своєму здоров'ю** з метою ухилення від роботи чи інших обов'язків або симуляції хвороби;
- 3) за час **перебування під арештом** і за час проведення судово-медичної експертизи;
- 4) за час **примусового лікування**, призначеного за постановою суду;
- 5) у разі тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням або травмою, що сталися **внаслідок алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння** або дій, пов'язаних з таким сп'янінням;
- 6) за період перебування застрахованої особи у **відпустці без збереження заробітної плати**, творчій відпустці, додатковій відпустці у зв'язку з навчанням.

2.2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності

Допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується застрахованим особам залежно від страхового стажу в таких розмірах:

- 1) **50 відсотків** середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають **страховий стаж до трьох років**;
- 2) **60 відсотків** середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають **страховий стаж від трьох до п'яти років**;
- 3) **70 відсотків** середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають **страховий стаж від п'яти до восьми років**;
- 4) **100 відсотків** середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, які мають **страховий стаж понад вісім років**;
- 5) **100 відсотків** середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, віднесеним до 1-3 категорій осіб, які **постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи**.

2.3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту), цивільно-правового договору, на інших підставах, передбачених законом, ...;
- 2) учні та студенти навчальних закладів, клінічні ординатори, аспіранти, докторанти, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 3) особи, які утримуються у виправних закладах та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами.

2.3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Заподіяння шкоди зародку внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання жінки під час її вагітності, у зв'язку з чим дитина народилася з інвалідністю, прирівнюється до нещасного випадку, який трапився із застрахованим.

Така дитина відповідно до медичного висновку вважається застрахованою і до 18 років або до закінчення навчання, але не більш як до досягнення нею 23 років, їй надається допомога Фонду.

Усі особи, перелічені у частині першій цієї статті, вважаються застрахованими з моменту набрання чинності цим Законом незалежно від фактичного виконання страхувальниками своїх зобов'язань щодо сплати страхових внесків.

Добровільно від нещасного випадку можуть застрахуватися члени особистого селянського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню від нещасного випадку на інших підставах.

2.3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту), цивільно-правового договору, на інших підставах, передбачених законом, ...;
- 2) учні та студенти навчальних закладів, клінічні ординатори, аспіранти, докторанти, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 3) особи, які утримуються у виправних закладах та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами.

2.3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Страхові виплати складаються із:

- 1) страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (далі - щомісячна страхова виплата);
- 2) страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім'ї та особам, які перебували на утриманні померлого);
- 3) страхової виплати дитині, яка народилася з інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності;
- 4) страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.

Відшкодування моральної (немайнової) шкоди потерпілим від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань і членам їхніх сімей не є страховою виплатою та здійснюється незалежно від часу настання страхового випадку відповідно до положень [Цивільного кодексу України](#) та [Кодексу законів про працю України](#).

Збитки у результаті виробничої травми

u_1

Збитки, пов'язані з виплатами за лікарняними листами

u_2

Одноразова допомога постраждалому

u_3

Збитки, пов'язані з доглядом за постражданим

u_4

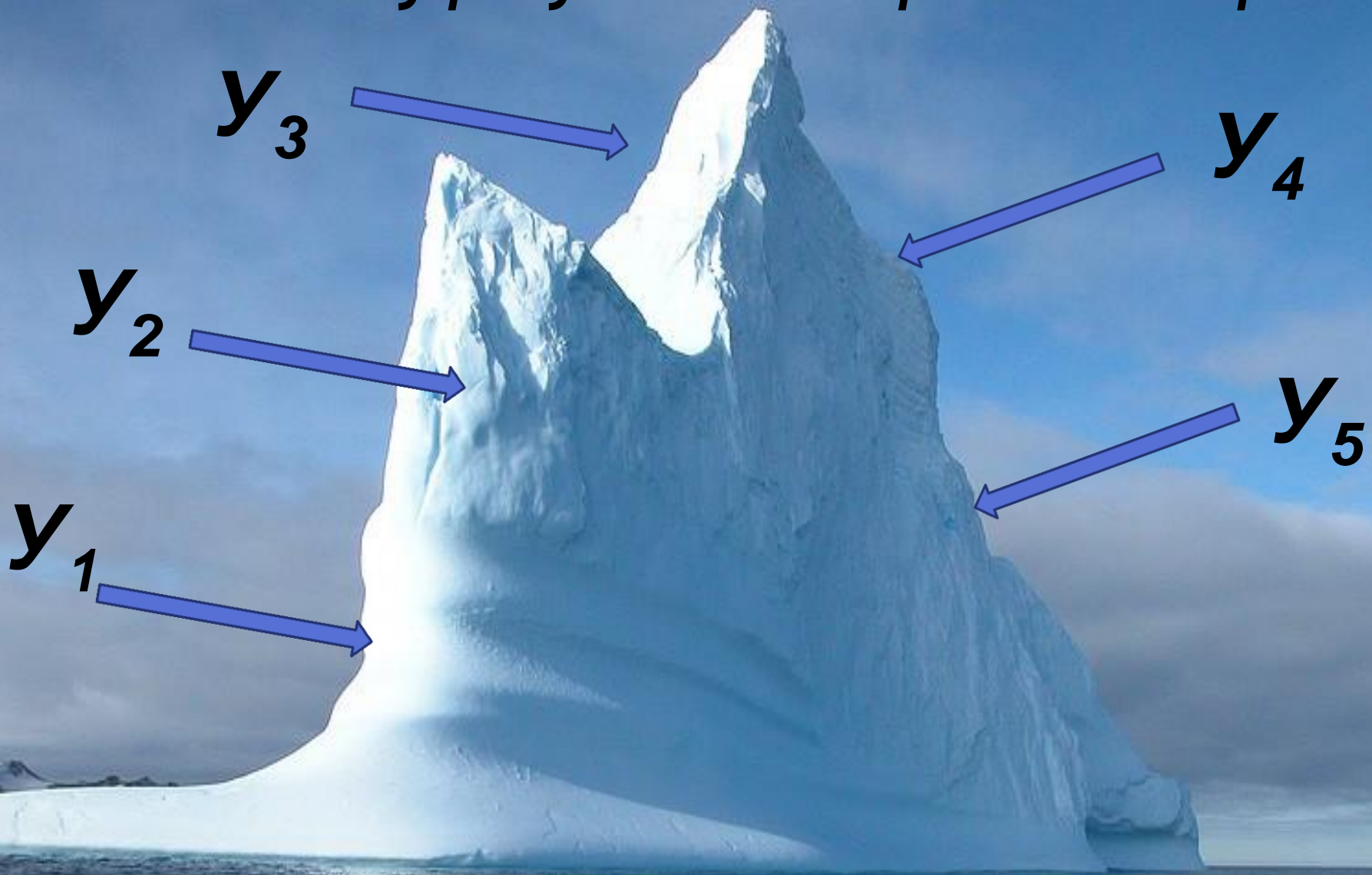
Збитки, пов'язані з лікуванням

u_5

Відшкодування морального збитку

Явні збитки у результаті виробничої травми

$$y_{\text{сум.}} = y_1 + y_2 + y_3 + y_4 + y_5$$

Явні збитки у результаті виробничої травми

ВИД ЗБИТКУ		РОБОТО-ДАВЕЦЬ	ФОНД СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
<i>Збитки, пов'язані з виплатами за лікарняними листами</i>	y_1	<i>Перші 5 днів</i>	<i>До закінчення лікування, або встановлення інвалідності (100 % від з/п)</i>
<i>Одноразова допомога постраждалому</i>	y_2	-	<i>1 с/м з/п постраждалого за кожний % втрати працездатності, але не більше 17 прожиткових мінімумів</i>
<i>Збитки, пов'язані з доглядом за постражданим</i>	y_3	-	<i>Складається зі: Уз' - спеціального медичного; Уз'' - постійного стороннього; Уз''' - побутового.</i>
<i>Збитки, пов'язані з медичною допомогою, проведенням медичної, професійної та соціальної реабілітації, включаючи збереження робочого місця, навчання або перекваліфікацію</i>	y_4	-	<i>За висновками лікувального закладу у 100 % від обсягу наданих медичних послуг</i>
<i>Відшкодування морального збитку</i>	y_5	<i>За судовим позовом постражд.</i>	-

Явні збитки у результаті виробничої травми

$$Y_{\text{сум.}} = Y_1 + Y_2 + Y_3 + Y_4 + Y_5$$

де: Y_1 – відшкодування втраченого заробітку (щомісячна виплата) та виплати за листом непрацездатності;

Y_2 – одноразова допомога потерпілому;

Y_3 – витрати на необхідний догляд за потерпілим;

Y_4 – відшкодування лікування та протезування;

Y_5 – відшкодування морального збитку.

Для розрахунку виплат за лікарняним листом Y_1 (втраченого заробітку) приймається п'ятиденний робочий тиждень із числом робочих днів у місяці – 21, число календарних днів у місяці – 30.

Наприклад: період тимчасової непрацездатності (знаходження на лікарняному) становить за варіантом 56 календарних днів; середньомісячна заробітна плата - 8300 грн., стійка втрата працездатності - 20%, провина потерпілого 10 %. Визначити розмір відшкодування збитку в результаті нещасного випадку.

Явні збитки у результаті виробничої травми

1) Знаходимо відшкодування втраченого заробітку, що припадає на 56 календарних днів непрацездатності, для чого складаємо пропорцію:

30 календарних днів – 8300 грн.
56 календарних днів – Y_1 грн.

$$Y_1 = \frac{56 \times 8300}{30} = 15493,33$$

2) Визначаємо розмір одноразової допомоги Y_2 .

Одноразова допомога потерпілому, що виплачується за період стійкої втрати працездатності у випадку її встановлення залежить від % стійкої втрати працездатності та виплачується виходячи з 17 прожиткових мінімумів. Розмір прожиткового мінімуму визначається законом «Про Державний бюджет України» на відповідний рік. Розмір одноразової допомоги Y_2 може бути зменшений з урахуванням ступеня провини потерпілого в тім, що стався нещасний випадок (але не більше ніж на 50 %), тобто:

$$Y_2 = (17 \cdot \Pi \cdot x / 100) \cdot \frac{100 - k}{100}$$

де Π – прожитковий мінімум;

x – відсоток стійкої втрати працездатності;

k – кількість відсотків провини постраждалого (але не більше 50).

Явні збитки у результаті виробничої травми

$$Y_{\text{сум.}} = Y_1 + Y_2 + Y_3 + Y_4 + Y_5$$

Розрахуємо розмір одноразової допомоги постраждалому виходячи з умов прикладу. Розмір цієї виплати не повинен перевищувати 17 прожиткових мінімумів (ЗУ про Бюджет з 1 липня 2019 року встановлений розмір прожиткового мінімуму на рівні 2102 грн.), таким чином максимальна величина одноразової допомоги без урахування провину потерпілого становить **35734 грн. Також при розрахунку необхідно враховувати відсоток провину постраждалого.**

Виконаємо розрахунок для даних, наведених у прикладі:

$$Y_2 = (17 \cdot 2102 \cdot 20 / 100) \cdot \frac{100 - 10}{100} = 7146 \cdot 0,9 = 6432,12(\text{грн.})$$

Явні збитки у результаті виробничої травми

3) Визначаємо розмір витрат на необхідний догляд за потерпілим Y_3 , приймаємо для рішення завдання, що потерпілому необхідні 3 види догляду (спеціальний, звичайний і побутовий) на період тимчасової непрацездатності:

$$Y_3 = Y_3' + Y_3'' + Y_3''',$$

де Y_3' – витрати на спеціальний догляд = 1 мінімальна з/п (з 01.01.2019 р. дорівнює 4173 грн.) за 1 місяць необхідності цього виду догляду (при розрахунку враховувати кількість днів тимчасової непрацездатності):

$$Y_3' = \frac{1 \text{ min з/п}}{30 \text{ к.д.}} \times N$$

Y_3'' – витрати на звичайний догляд = 0,5 мінімальної з/п за 1 місяць необхідності цього виду догляду (при розрахунку враховувати кількість днів тимчасової непрацездатності):

$$Y_3'' = \frac{0,5 \times 1 \text{ min з/п}}{30 \text{ к.д.}} \times N;$$

Y_3''' – витрати на побутовий догляд = 0,25 мінімальної з/п за 1 місяць необхідності цього виду догляду (при розрахунку враховувати кількість днів тимчасової непрацездатності):

$$Y_3''' = \frac{0,25 \times 1 \text{ min з/п}}{30 \text{ к.д.}} \times N.$$

Приховані збитки у результаті виробничої травми

Необхідність заміни потерпілого на час відновлення його здоров'я та подвійна оплата понаднормово відпрацьованого часу

Ремонт обладнання, що вийшло з ладу в результаті інциденту або аварійної ситуації

Відновлення будівель і споруд, зруйнованих в результаті інциденту або аварійної ситуації

Простоювання обладнання або робочої сили під час проведення ремонтних робіт

Зменшення обсягів випуску продукції

Неможливість вчасно виконати обсяги замовлення та втрата коштів за невиконання умов контрактів

Додаткові витрати на підтримання емоційної та соціальної стабільності трудового колективу

Інші витрати, що віддзеркалюють специфічні характеристики конкретного виробництва та трудового колективу

